

KAJAANISSA 6.-11.7.2010

kajaanin
**runo
viikko**
Sana ja sävel

Lävitse silmiäni lintu lensi.
lävitse sydämeni laulu sen.

Kirsi Kunnas
Kajaanin Runoviikon
Suven Runoilija 2010

LEVOLLISESTI PUUT MENEVÄT TALVEA VASTEN

Levollisesti puut menevät talvea vastaan,
ojentavat oksansa ja odottavat
puunmuotoisina.

Kuitenkaan puut eivät ole enää puita.

Alastomina puut puukevat lumet ylleen,
latvan hunnussa tähdet kimaltavat
auringon alla.

Kuitenkaan ei aurinko ole aurinko enää.

Kaikki on muuttunut.

Talvi on asettanut näytteille lasiset puut
ja melkein elävät linnut ja kylmän auringon –
ja katso, pihlajapuu
tarjoo jäisiä marjoja, jos puret
niiden katkeranmakeata lihaa
unohdat minut
ja otan vastaan puiden levollisen muodon.

Kirsi Kunnas: Vaeltanut WSOY 1956

Kuva Mikko Syrjä

Kirsi-Kaisa Sinisalo kuvattuna Kirsi Kunnaksen 85-vuotissyntymäpäivillä esittämässä Kunnaksen luomaa bahmoa, neiti Hurpula.

Jälleen on tullut aika suunnata katse jäisten puiden keskeltä kohti kesää ja Kajaanin heinäkuista runon juhlaiviikkoo.

Tänä vuonna kuusipäiväinen tapahtumamme alkaa komeasti Eino Leinon syntymäpäivänä, runon ja suven päivänä. Heti silloin saamme vieraaksemme myös Suomen runoilijan 2010 akateemikko Kirsi Kunnaksen. Hänen runoistaan tullaan näkemään ainakin yksi esitys. Lisäksi hän on Tuula-Liina Variksen vieraana Runoilijan ääni -keskustelusarjassa. Avajaisissa kuullaan hänen runoihinsa sävellettyjä lauluja. Runoilijavieraksemme saamme myös "Kaksi ukkoa piparkakkumaasta" eli Bo Carpelanin ja Lars Huldénin, jotka ovat valmistaneet tämän hassunnimisen esityksen yhdessä Sinikka Sokan ja säveltäjä Eero Ojasen kanssa.

Musiikki on jälleen vahvasti läsnä Runoviikolla. Jo vakiovieraksi käyneet Kaj Chydenius ja Maija Kaunismaa valmistavat yhteisen sävellyskonsertin. Juha Tapio ja Otto Kanerva valmistavat konserttinsa ensi-illan Tahroja paperilla Runoviikkoo varten. Saamme vieraaksemme myös upean Philomela-kuoron Helsingistä peräti kolmella eri ohjelmallaan.

Tämän vuosituhannen runoihin tutustutaan esityksessä Tappoi (työpöydälle) koska jäi ilman (runoa). Esityksen on valmistanut viisi viime vuosina Veikko Sinisalo -kilpailuun osallistunutta nuorta näyttelijää Helka-Maria Kinnusen ja Ilari Nummen ohjauksessa.

Tänä kesänä on jälleen ohjelmistossa myös Vuoden nuori lausuja -kilpailun finaali.

Teatteria, tanssia, kuvataidetta, konsertteja, paneeleita, työpajoja lapsille ja nuorille, kilpailut ammattilaisille ja harrastajille, sirkusta, iltaklubi teltassa Kaukametsän pihalla, kirkkokonsertteja, ilmaistapahtumia – lähes 60 eri tilaisuutta.

Uskallan veikata, että tästä(kin) Runoviikosta tulee vähintäänkin mielenkiintoinen. Ainakin itse odotan innolla kesää ja festivaaliamme, joka minun kohdaltani jää toistaiseksi viimeiseksi siirtyessäni Rauman Kaupunginteatteriin teatterinjohtajaksi elokuussa 2010.

Kirsi-Kaisa Sinisalo
Kajaanin Runoviikon taiteellinen johtaja

Ohjaus:
Mikko Roiha
Rooleissa:
Tiina Weckström
Markus Riuttu
Suomentanut: Sami Parkkinen
Keski-ikäisen Anitan ja 17-vuotiaan Jamien kohtaaminen tyhjässä asunnossa Lontoon East Endissä. Vincent River on näytelmä asenteiden murtumisesta ja muutoksesta – rakkaudesta, joka on otettu pois.

TAHROJA PAPERILLA

– ja muita suomalaisia sanoituksia
Laulaja ja lauluntekijä *Juha Tapio* ja näyttelijä *Otto Kanerva* paneutuvat konserttissaan tunnettujen suomalaisten sanoittajien lauluihin. Lauluja Helismaasta Syrjään, Vainioon ja edelleen Hectorin kautta Hanhiniemeen. Kapellimestarina *Kalle Tornainen*.

Gogol MIELIPUOLEN PÄIVÄKIRJA

Gogolin tekstissä traagiikka ja komiikka risteytyvät koskettavasti. Tarina luo kuvan siitä, miten ihmis mieli alkaa järkkyyä ja todellisuuden-taju kaikkoaa. Nykyajan termein: menettää elämäntilannan ja syrjäytyy. Uusi suomennos on *Anton Nikkilän*. Esiintyjä *Martti Suosalo*
Ohjaaja *Kari Paukkunen*.

SUOMALAISUUDEN SYDÄNÄÄNIÄ

– runoa ja musiikkia
Maailmanbasson seurassa estradilla *Liisamaija Laaksonen*
sekä *Jaakko Ryhäsen* säestäjä *Pia Paemurru*.

KAKSI UKKOA PIPARKAKKUMAASTA

– musiikillinen kirjailijailta

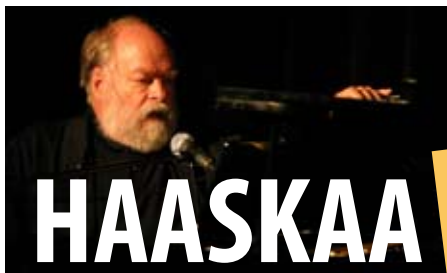
Suomen huomattavimmat ruotsinkieliset kirjailijat *Bo Carpelan* ja *Lars Huldén* keskustelevat tuotannostaan ja lukevat otteita teoksistaan. Musiikillisia tunnelmapaloja sisältävän illan aikana selviää, millaista on olla kirjailija ja kuinka sellaiseksi tullaan.

Keskustelun lomaan *Sinikka Sokka* ja *Eero Ojanen* esittävät Kotkan ruusun, Nuoruustangon ja Metsäkukkien veroisia ikivihreitä Lars Huldénin ruotsinkielisin tekstein.

Tappoi (työpöydälle) koska jäi ilman (RUNOA)

Lausuntaa. Nauruntaa. (Esitys on lausuntomme: Runottomuus vie kuoloon.) ONKO runoudella asiaa? 2000-luvun runoudella ASIAA? asiaa NÄYTTÄMÖLLE? Kätilöinä Helka-Maria Kinnunen ja Ilari Nummi. Esiintyjät Noora Dadu, Sampo Harju, Irene Kajo, Riku Kemppinen, Emilia Kokko

HAASKAA

Kaj Chydeniuksen ja Maija Kaunismaan ensimmäinen yhteinen sävellyskonsertti. Laulutekstejä, jotka ansaitsevat tulla vielä uudelleensävellytyksi.

Konsertissa esiintyvät *Kaj Chydenius* (piano), *Maija Kaunismaa* (piano ja laulu) sekä laulajat *Tuukka Leppänen*, *Taru Nyman*, *Eepi Ursin* ja *Ilkka Villi*.

TULENKANTAJAT

”Elämä on pyhä. Me rakastamme elämää. Taide on pyhä. Me palvelemme sitä.”

UUNO KAILAS, KATRI VALA, MIKA WALTARI, ELINA VAARA, YRJÖ JYLHÄ, OLAVI PAAVOLAINEN, P. MUSTAPÄÄ

Ohjaus *Antti Majanlahti*

Dramaturgia ja esitys *Sanna Majanlahti*, *Reidar Palmgren* ja *Emilia Pokkinen*

Esitys perustuu Suomessa 1920-luvulla vaikuttaneen kirjailijoiden ja kuvataiteilijoiden ryhmän, Tulenkantajien, optimistisiin ja moderniin maailmaan uskoviin teksteihin.

PHILOMELA -kuoro

Philomelan muodostaa noin 40 ennakkoluulotonta, laulamista rakastavaa naista, jotka ovat yhdessä sulava soitin, yksi moniääninen instrumentti. Helsinkiläinen Philomela on yksi Suomen arvostetuimpia kuoroja. *Marjukka Riihimäki* on johtanut Philomelaa sen perustamisesta lähtien.

Yhteistyössä
Helsingin kaupungin
kanssa

RAHA, MUKA PAHA

Kantaaottava lauluilta
Sävellykset *Kaj Chydenius*
Estradilla *Ritva Sorvali*
ja *Minja Koski*.

KIELLETYT LAULUT

Rakkautta, kaipausta, odotusta

Kielletyt laulut koostuu pääosin Neuvostoliiton vankileireillä syntyneistä runoista, sävellyksistä ja puheenvuoroista, joiden tekijät ovat jääneet tuntemattomiksi. Vankielämä, rakkautta, kaipausta ja odotusta käsittelevät laulut muodostavat rungon, jonka varaan esitys rakentuu. Kielletyt laulut on riehakas, hauska ja järkyttäväkin esitys, joka heittää oman vinon valokiillansa nykyhetken Venäjään ja sen omaperäiseen säädeltyyn ja kontrolloituun demokratiaan.

Käsikirjoitus ja ohjaus *Pirkko Saisio*. Rooleissa *Jonna Järnefelt*, *Janne Marja-Aho*, *Pirkko Saisio*. Muusikot *Jussi Tuurna* (kapellimestari), *Sara Puljula*, *Topi Korhonen*

MATKA ARMENIAAN

Stalinin hallinnon kanssa ongelmiin joutunut runoilija *Osip Mandelstam* sai vuonna 1930 luvan matkustaa Armeniaan. Matka oli runoilijalle käänntekevä kokemus. Jälkipolville siitä ovat jääneet Mandelstamin Armenia-aiheiset kirjoitukset.

Runo- ja musiikkiesityksessä kuullaan Mandelstamin runoja ja proosaa *Marja-Leena Mikkolan* suomenkoksina sekä *Tigran Mansurjanin* ja *Arvo Pärtin* musiikkia.

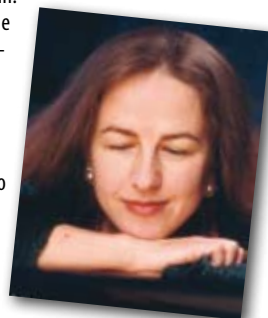
Näyttelijä *Jussi Lehtonen*, sellisti *Ulla Lampela*, lyömäsoittaja *Sami Koskela*.

Käsikirjoitus ja dramaturgia *Lehtonen ja Lampela*.

LAULUN LAIDALLA, RUNON RAJALLA

Konsertti hahmottelee elämän kulkua musiikin, runon ja viitteellisen dramatisoinnin kautta. Runot ja laulut keskustelevat keskenään. Säveltäjänimillä ovat mm. Mozart, Kilpinen ja Piazzolla, tekstejä on niin Kantelettaresta, Erkolta kuin Tabernanntakin.

Herkkä ja hauska konsertti vie kuulijansa kehtolaulusta tangoon ja päättyy Merikannon iki-ihanaan lauluun *Annina*. *Kaija Nuoranne*, laulu, *Mika Nuojua*, runotekstit, *Timo Nuoranne*, piano ja sello

SULLE LAULAN, NEITI KESÄHEINÄ

Konsertti Eino Leinin runoihin sävelletyistä lauluista. *Kaija Nuoranne*, laulu, *Timo Nuoranne*, piano

POETRIO

Runoja uudella tavalla joihin musiikki kutoutuu. Ilpo Tiihosen runot kirjoittajan itsensä lukemina saavat lisää värejä ja ulottuvuuksia *Merja Ikkelän* ja *Sara Puljulan* tekemän musiikin kannattelemina. Syntyy kokonaisuus jossa yllättävät näkökulmat ja ajatukset, arjen kimallus, haikeus ja huumori yhdistyvät.

TUMMA

Säveltäjä *Toni Edelmann* on valmistanut *Berliner Ensemble*ssa pitkään vaikuttaneen näytelmäkirjailijan ja näyttelijä-ohjaaja *Manfred Kargen* kanssa illan, jossa esitetään mm. Eino Leinin runo *Tumma* sekä saksaksi että suomeksi. Suomeksi laulut esittää *Eija Ahvo*.

PERINTEITÄ

Tuula-Liina Varis: Runoilijan ääni, liron koulu, Suomen saarna, Kirkkoilta, Runovartit, Runopolku, Lipunnosto Suomen runon päivän aamuna...

Kirsi Kunnas

Suven Runoilija 2010

Kirsi Kunnas oli klassikko jo kauan ennen kuin hänestä 85. vuotenaan tuli akateemikko. Jo pelkästään hänen työnsä sanataiteen ammattilaisena on niin keskeistä, että hänet olisi eräässä kuningatarkunnassa ja ajat sitten lyöty paronittareksi. Sillä onhan hän oman runoilijantyönsä ohella luonut suomenkielelle niin olennaiset klassikot kuin kokoelman Hanhiemon iloinen lipas, Tove Janssonin Kuka lohduuttaisi Nytyitä? ja yhdessä Eeva-Liisa Mannerin kanssa Lewis Carrollin absurdin fantasian Liisan seikkailut ihmemaassa, ja ollut luomassa hienoa aapiskirjaa.

Mitään kummallista ei ole siinä, että Kirsi Kunnas on kirjoittanut Puut kantavat valoa ja kymmeniä muita runoja puista, valosta ja maisemasta ja Tiitiäisen, Haitulan, Kani Koipeliinin ja muita modernin eläinsadun muodon saaneita osittaisia omakuvia.

Kirsi Kunnaksessa elää sovussa monia näennäisen ristiriitaisia ominaisuuksia. Tietenkin hän on hupsu ja vakava ja henkistynyt. – Osallistuihan hän pitkään Raamatunkäännöskomitean työhön, etenkin psalmien suomentamiseen.

Kansan Uutisten toimittajalle hän kertoi viitisen vuotta sitten olevansa "runoilija vain ajoittain" ja luetteli jokapäiväiset askareensa ja ajankulunsa ruuanlaitosta lukemiseen. Ja kertoi yhtäkkiä, muutaman vuoden välein,

Kuva Mikko Syrjä

Kirsi Kunnas kuvattuna
85-vuotissyntymäpäivillään

muuttuvansa runoilijaksi. "Silloin kaikki mitä näen, koen tai katselen on pikkuisen surrealistista. Olen vähän irrallaan. Sitten kirjoitan."

Tuoreena akateemikkona hän on myös muistuttanut, että taiteilijuus on inspiraation haltuunottoa ja kuljetusta: "Runo on luotu yhtä tietoisesti kuin musiikki tai maalaus. Maalaukset ja kuvat on rakennettu, mietitty vastakohtat, valot ja värit. Samalla tavoin runo on mietitty."

Taiteen keskustuomikunta luonnehti häntä lempeäksi agitaattoriksi. Ja on häntä kutsuttu niin surrealistiksi kuin symbolistiksikin. Ne ovat taiteilijan liikanimiä. Mutta Kirsi Kunnas on myös vahva ja viisas, peloton ihminen, selväjärkinen ja rationaalinen. Ja vikkela, hauska, salliva ja sydämellinen.

Ja hyvämuistinen. Hänellä on muistoja 1930-luvun Helsingistä, taiteilijoista Sillanpäästä Paavolaiseen, sodasta, rauhasta, parantolasta, modernistien murtautumisesta suomalaisen runouteen ja 1970-luvun nuorista punkkareista. Mutta eivät ne ole päätyneet hänen runoihinsa. Niissä asuvat ikuisemmat asiat, elämän kuva puuna ja valona.

Lastenrunoissaan hän on viljellyt leikkisää uhkarohkeutta, ei vain jo tiedetyn oppimista vaan oivallusta ja heittäytymistä tuntemattomaan. Hänen ensimmäiset runonsa lapsille ilmestyivät 1950-luvulla ja päättyivät nopeasti suomalaisiin koteihin. Voisiko tästä päätellä, että innovaatio-Suomen luoja ovat olleet Kirsi Kunnaksen lukijoita ja hän kurillisine keksintöineen tämän luovan (ikä)luokan kummitäti ja hyvä haltija.

Helena Ylänen

Veikko Sinisalo -kilpailu nuorille lausujille

Suomen Lausujain Liitto, Veikko Sinisalo stipendiraahasto ja Kajaanin Runoviikko järjestävät 11. Veikko Sinisalo -kilpailun. Kilpailu on avoin lausujille, jotka vuoden 2010 loppuun mennessä ovat täyttäneet enintään 30 ja vähintään 18 vuotta. Alkukilpailu pidetään 14.3.2010 Tampereella. Ilmoittautumisaika päättyy 15.2.2010.

Lisätiedot:

Iiro Kajas, Vänrikki Stoolin katu 5 C 29, 00100 Helsinki
puh. 050 43 92 958.

Maakunnat kohtaavat -kilpailu

Kilpailu on tarkoitettu kolmen hengen ja sitä suuremmille ryhmille, joiden esitykset perustuvat pääosin runoon. Ilmoittautumisaika päättyy 31.3.2010.

Finaali järjestetään Kajaanin Runoviikolla la 10.7.2010 ja siihen valitaan 4 - 5 parasta ryhmää videoiden perusteella.

Lisätiedot:

Kaukametsä, Koskikatu 2, 87200 Kajaani
puh. 044 7100 922, runo.viikko@kajaani.fi,
www.runoviikko.fi.

KOULUTUSTA RUNOVIIKKOLLA

Suomen Lausujain liiton kurssi, Lasten tanssiva sanataidetyöpaja, Nuorten teatterityöpaja. Lue lisää nettisivuiltamme www.runoviikko.fi. tai tilaa keväällä 2010 ilmestyvä Runoviikon käsi-ohjelma, runo.viikko@kajaani.fi,

Taiteellinen johtaja
Kirsi-Kaisa Sinisalo

Tiedottaja
Helena Ylänen
helena.ylanen@dnainternet.net
044 7100 025

Tapahumapällikkö
Tuula Tikkanen
tuula.tikkanen@kajaani.fi
044 7100 922

